



KIRSAL KALKINMA

“Kavramsal Çerçeve”

Dr. Öğr. Üyesi Çağatay YILDIRIM

2024

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. Büyüme
2. Kalkınma
3. Tarımsal Kalkınma
4. Sürdürülebilir Kalkınma
5. Kırsal Kalkınma
6. Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma



1. BÜYÜME

- Verimliliğin artırılması
- Bilimde ve üretken bilgi alanlarında ilerleme sağlanması
- Kişisel yeteneklerde iyileşme sağlanması
- Beklentilerde iyileşme sağlanması
- İşgücünün kalitesi ve miktarında iyileşme sağlanması
- Reel sermayenin miktarı ve kalitesinde iyileşme sağlanması
- Doğal kaynakların kalitesi ve miktarında iyileşme sağlanması
- Teknolojik ilerleme sağlanması



Ekonomik Büyüme

- Ekonominin üretim kapasitesinin artırılmasıyla daha fazla mal ve hizmet üretilmesi



2. KALKINMA

- Bir toplumda ekonomik, toplumsal ve siyasal alanda arzu edilen her türlü değişme ve gelişme
 - Ekonomi, gelir dağılımı, üretimde verim, toplumsal tutum, davranış, alışkanlık, eğitim vb. anlayışlarda gelişme
- Az gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan büyük ölçüde beşeri acıların azaltılması ve maddi refahı arttırmaya yönelik potansiyelin harekete geçirilmesi



KALKINMA VE BÜYÜME ARASINDAKİ FARKLAR

- **Kalkınma** reel gelir seviyesindeki bir artış, fakat bunun **büyümeden** farklı bir özellikte gösterebilmesi için sürekli bir nitelik taşımalı
- **Büyüme** gelişmiş ülkeler açısından, **kalkınma** ise az gelişmiş ülkeler açısından
- **Büyüme** içsel olarak üretilen bir olgu, **kalkınma** ise ortaya çıkışı itibariyle dışsal temellere dayanan bir olgu
- Belirli bir **büyüme** düzeyi yakalanmadan, **kalkınma** gerçekleşemez
- **Kalkınma** ekonomik faktörlerin yanında sosyal ve siyasi faktörleri de içeren yapısal bir dönüşüm süreci



3. TARIMSAL KALKINMA (1)

- Tarım; bitkisel, hayvansal, ormancılık ve su ürünleri üretim faaliyetleri ile bu alanlarda kalite, gelir artışı, pazarlama, hizmetleri ve üretim artışı vb. çalışmaları kapsayan uygulamalar
- Ülkenin tamamının ekonomik kalkınmasını sağlayacak temel itici güç
- 1945-1950 “Yeşil Devrim” tarımsal üretimde kimyasal girdi ve ilaç kullanımının yoğunlaştırılması ile birlikte verimlilik artışı
 - Çevresel açıdan olumsuz yönleri var
- Tarımda modernleşme ve köylü üretim çeşidinden (peasant), yoğun girdi ve makine kullanan çiftçi üretim çeşidine (farmer) geçiş



3. TARIMSAL KALKINMA (2)

- Uluslararası tarım anlaşmaları sonucu özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından, tarım ürünlerine getirilen kotalar, tarımsal desteklerde meydana gelen azalmalar, girdi fiyatlarında meydana gelen artışlar gibi nedenlerle kırsal alanlarda yaşayan insanların refah seviyeleri oldukça fazla düşerek kırsal yoksulluk kavramı ön plana çıkmıştır.
- Böylece tarımsal kalkınmadan kırsal kalkınmaya doğru bir geçiş başlamıştır.
- **Temel ilke:** tarımsal üretim, kalite-standardizasyon, pazarlama, tarımsal gelir artışı



4. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA (1)

Gelecek nesiller için yaşam olanaklarının ve tüm yaşamın dayandığı doğal sistemlerin korunması

Ekonomik, sosyal ve çevresel odaklı çok boyutlu kalkınma

- **Ekonomik Boyut:** Maliyetler gelirleri aşmadan kendi kendine yeterliliğin sağlanması
 - Üreticilere benimsetmek istenilen faaliyetlerin ve üretim faktörlerinin sürdürülebilir kullanımı



4. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA (2)

- **Sosyal Boyut:** İnsanların kültürel, maddesel ve ruhsal ihtiyaçlarını eşit biçimde karşılayabilmek
 - Tarımsal işbirliği, örgütlenme, yardımlaşma, grup bilinci sağlama vb.
- **Çevresel Boyut:** Ekosistemlerin desteklenmesiyle uzun dönem yeterliğin sağlanması
 - Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ile, günümüz insanların ihtiyaçlarını karşılamaktan ödün vermeden, gelecek kuşakların da en az günümüz kuşakları kadar bu kaynaklardan yararlanmasını sağlanması



5. KIRSAL KALKINMA

- Kırsal alanda yaşayan ve geçimini tarım sektöründen veya benzer kırsal mesleklerden sağlayan birey ve toplulukların,
 - İnsanca yaşam koşullarına kavuşturulması için onlarda **önce** bu yönde bir gereksinme duygusu oluşturmak,
 - **Sonrada** bu duygu yönünde çaba harcamaları için onlara maddi ve manevi açıdan yardım yapılması ile demokratik yoldan bu toplulukların kalkınmalarını sağlama uğraşısı



Kırsal Kalkınma Politikaları

- Ana amacı, dünyada geri kalmış toplum veya toplulukların tarımsal, ekonomik ve sosyo-kültürel alanlarda kendi kendilerine yardım ve dışarıdan destek yöntemi ile kalkınmalarının sağlanması
- **Temel ilke:** bütüncül yaklaşım, toplumsal refah, toplumsal hareketlilik, eşitlik - adalet, iyileşme - değişim - dönüşüm.



Kırsal Alan

- Ekonomisinin tarım, orman, balıkçılık gibi doğal kaynakların değerlendirilmesine dayandırıldığı, yüz yüze ilişkilerin göreceli olarak daha yaygın olduğu, yaşama kurallarının büyük ölçüde gelenek ve göreneklere göre biçimlendiği, teknik ve teknolojik gelişmeler ile ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerin daha yavaş ve dolayısıyla gecikmeli olarak gerçekleştiği ortamlar
 - nüfusun kırsal yerleşimlerde toplandığı, yerleşim birimlerinin çok ve dağınık, nüfus yoğunluğunun düşük, kendine özgü doğal-coğrafik niteliklere ve kaynaklara sahip olan alanlar



Kırsal Alanın Nitelikleri

- **Ekonomi** tarım, orman, balıkçılık ve bunlara dayalı sanayiler ağırlıkta
- **Demografi:** Nüfus yoğunluğu düşük, yaşlanan nüfus
- **Sosyo-kültürel:** Kapalı toplum yapısı, geleneksel ilişkileri, eğitim olanakları sınırlı ve eğitim düzeyi ülke ortalamasının altında, sosyal-kontrol fazla vb.....



Kır Yerleşimleri

- Nüfusun az olduğu,
- gelir ve geçim olanaklarının sınırlı olduğu ve çeşitlilik göstermediği,
- doğal çevre ile üretim ilişkileri içinde bulunan,
- sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmişlik nimetlerinden yeterince yararlanamayan,
- kırsal alanlar üzerinde dağınık ya da toplu biçimde kurulmuş yerleşimler



Kırsal Toplum

- Kırsal kesimde yerleşmiş kendilerine özgü sosyal, ekonomik, kültürel özellikleri ve eğilimleri olan, gündelik gereksinimlerini birbirine bağlı bir ilişkiler sistemi ile gidermeye çalışan ve büyük ölçüde kendi kendine yeterli insan topluluğu



6. SÜRDÜRÜLEBİLİR KIRSAL KALKINMA

- İnsan, çevre, doğal kaynaklar, gelir artışı gibi faktörlerin sürdürülebilir kullanımı
- İnsanların sürdürülebilir bir yaşama sahip olabilmesi için;
 - **İnsan sermayesi:** İşgücü ile yetenekler, deneyim, bilgi ve verimlilik
 - **Doğal sermaye:** Toprak, su, ormanlar, meralar ve mineraller
 - **Fiziksel sermaye:** Gıda stokları, çiftlik hayvanları, değerli madenler, donanım, alet ve makineler
 - **Finansal sermaye:** Bankada veya yastık altında bulunan tasarruflar ya da alınan krediler veya borçlar



NEDEN KIRSAL KALKINMA

- Tarımsal Nüfus-İstihdam-Ekonomi
- İnsan-Toprak İlişkileri
- Kırsal Alanda Gelir Dağılımı
- Kırsal Alanda Eğitim
- Kırsal Kesimde Altyapı
- İnsan Unsuru ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi
- Mantalite
- Örgütlenme: Kooperatifleşme, Birlikler, Dernekler
- Merkeziyetçi Yönetim Biçimi
- Göç – Yaşlılık – Terk Edilmişlik



Kavramlar	Anlamları	Amaçları	Yöntemleri
Büyüme (Gelişmiş ülkeler)	Kişi başına reel üretimin artırılması	Yaşam standartlarının yükseltilmesi	Müdahalesiz verimliliğin, teknolojinin, beklentilerin ve üretim kalitesinin yükseltilmesi
Kalkınma (Az gelişmiş ülkeler)	İnsanların davranış ve yaşam biçimlerinin değiştirilmesi	Refah seviyesinde artırılması ve yapısal değişiklik yapılması	Müdahale ile mevcut ekonomik yapının değiştirilmesi
Tarımsal Kalkınma (Gelişmiş ülkeler)	Kalkınma için tarımsal yapının iyileştirilmesi	Yaşam standartlarının yükseltilmesi ve tarımda verimliliğin artırılması	Tarımsal faaliyetlerde kalite, gelir ve üretim artışı sağlanması
Sürdürülebilir Kalkınma	Doğal kaynakların korunması ve gelirin adil dağıtılması	Refah seviyesinde artırılması, ekonomik gelişme sağlanması ve çevrenin korunması	Sosyal, ekonomik ve ekolojik önlemlerin alınması
Kırsal Kalkınma	Yerel üretim, doğanın korunması, kırsal turizm ve ürün kalitesinin iyileştirilmesi	Kırsal alandaki insanların ekonomik ve sosyal refah seviyelerinin yükseltilmesi	Entegre, çok boyutlu, STK öncelikli, mikro krediye dayanan bir yöntem uygulanması
Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma	İnsan, çevre, doğal kaynaklar ve gelir artışının sürdürülebilir kullanılması	Kırsal alandaki insanların refah seviyelerindeki artışın ve çevrenin sürdürülebilir kullanılması	İnsan, doğa, fiziksel, finans sermayelerinde artış sağlanması